

جامعه‌شناسی مسائل اجتماعی

چگونه مسائل اجتماعی را حل کنیم

مؤلف: جیمز کرون

ترجمه: دکتر مهرداد نوابخش استاد دانشگاه آزاد اسلامی، واحد علوم تحقیقات تهران | فاطمه کرمی

سرشناسه: کرون، جیمز
عنوان و نام پدیدآور: جامعه‌شناسی مسائل اجتماعی
(چگونه مسائل اجتماعی را حل کنیم)
تألیف جیمز کرون؛ مترجمین مهرداد نوابخش، فاطمه کرمی.

مشخصات نشر: تهران: جامعه‌شناسان، ۱۳۹۰
مشخصات ظاهری: ۳۲۸ ص.
شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۵۹۹۹-۲۳-۳

وضعیت فهرست‌نویسی: فیا
یادداشت: عنوان اصلی:
How can we solve our social problems, c 2011
موضوع: مسائل اجتماعی
موضوع: جامعه‌شناسی
موضوع: مسائل اجتماعی -- ایالات متحده
موضوع: ایالات متحده -- اوضاع اقتصادی -- قرن ۲۱ م.

شناسه افزوده: نوابخش، مهرداد. ۱۳۲۵ - مترجم
شناسه افزوده: کرمی، فاطمه، مترجم
رویدادی کلکود: ۱۳۸۹ ج ۲ HN1۸۷۳/۵۴
ردمندی دبیری: ۳۲۰/۶۰۹۷۲
شماره کتابشناسی: ۲۱۶۲۸۴۱

چگونه مسائل اجتماعی را حل کنیم
تألیف: جیمز کرون
ترجمه: مهرداد نوابخش، فاطمه کرمی
ویراستاران علمی: دکتر معصومه مطلق،
دکتر سروش فتحی

چاپ اول ۱۳۹۰ تهران / تعداد: ۱۰۰۰ نسخه
قیمت: ۷۰۰۰ تومان / لیوگرافی رویداد/ چاپ: قدیانی
شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۵۹۹۹-۲۳-۳
همه حقوق چاپ و نشر برای ناشر محفوظ است.

فروشگاه و نمایشگاه مرکزی:
تهران: خیابان انقلاب، رویروی درب اصلی
دانشگاه تهران، پاساژ فروزنده، همکف، پلاک ۳۳۳.
فروشگاه جامعه‌شناسان
تلفن: ۶۶۰۰۰۰۵۱

فهرست مطالب

www.ketab.ir

آغازین | ۱۳

درباره نویسنده / مقدمه مترجم / پیشگفتار

فصل اول | ۱۹

آمادگی برای حل مسائل اجتماعی / مسئله اجتماعی چیست؟ / تاریخ مطالعه مسائل اجتماعی / آموزش مسائل اجتماعی در دنیای امروز / چگونه جامعه‌شناسان می‌توانند به مسائل اجتماعی بپردازند و همچنان بی‌طرف بمانند؟ / حل کدام یک از مسائل اجتماعی باید در اولویت قرار گیرد؟ / چگونه نظریه‌های جامعه‌شناختی به حل مسائل اجتماعی کمک می‌کنند؟ / نظریه تضاد و تغییرات اجتماعی: راهی برای درک و حل بهتر مسائل اجتماعی / مدل علی: تصویری از نظریه ارائه شده / چهارچوب نظری / دیگر تئوری‌های جامعه‌شناختی که می‌توانند در فهم و حل مسائل اجتماعی به ما کمک کنند / تئوری کارکردی / تئوری کنش متقابل نمادین / تئوری بی‌هنجاری / تئوری گروه مرجع / تئوری پیوند افتراقی / تئوری مبادله / نتیجه (تئوری و مسائل اجتماعی) / مسائل اجتماعی دنیای امروز / پرسش‌هایی برای بحث و گفتگو

فصل دوم | ۵۱

موانع، امکانات و نحوه کمک جامعه‌شناسی به حل مسائل اجتماعی / موانع حل مسائل اجتماعی / قدرت / منافع گروهی / مشروعیت / بازتعریف مسئله اجتماعی / مخالفت با سیاست اجتماعی / تمنای دولت حداقلی / تغییر فردی در برابر ساختار اجتماعی /

ارزش‌ها/ سیاست‌های اجتماعی موجود در مقابل سیاست‌های اجتماعی جدید/ رسانه‌های جمعی به‌عنوان ابزاری تجاری/ نبود اطلاعات مناسب/ دریافت‌کنندگان خدمات دولتی/ ماهیت کنگره/ امکانات موجود برای حل مسائل اجتماعی/ ساخت اجتماعی واقعیت/ یادآوری مسائل اجتماعی/ آگاهی/ بازتعریف/ توجه قدرتمندان/ توجه/ موضوع درجه‌بندی/ ارزش‌های مشترک/ هماهنگی سیاست‌های اجتماعی/ داده‌های معتبر/ انگیزه به‌جای ناامیدی/ ضرورت اقدام/ تاثیرگذاری بر شمار زیادی از افراد/ چگونه جامعه‌شناسی به‌حل مسائل اجتماعی کمک می‌کند؟/ نقش آگاهی بخشی/ تحقیق/ بیانات فرضی (اگر، پس در این صورت)/ تحلیل سیاست اجتماعی/ اولویت‌بندی مسائل/ مطالعه سیاست‌های اجتماعی سایر کشورها/ قربانیان مسائل اجتماعی/ یک رویکرد جامعه‌شناختی/ عدم شفافیت موضوع/ پرسش‌هایی برای بحث و گفتگو

فصل سوم | ۸۱

چگونه می‌توان مسئله «افزایش نابرابری» را حل کرد؟/ تعریف نابرابری و آمارهای مرتبط با آن/ علل رشد نابرابری/ پیامدهای رشد نابرابری/ گزینه‌های ما در مقابل نابرابری/ افزایش نابرابری/ ثابت نگه‌داشتن نابرابری‌های موجود در جامعه/ کاهش نابرابری/ چه می‌توان کرد؟/ پرسش‌هایی برای بحث و گفتگو

فصل چهارم | ۹۹

چگونه می‌توان مسئله «فقر» را حل کرد؟/ فرضیه‌های قابل ارائه برای حل مسئله فقر/ چه می‌توان کرد؟/ افزایش حداقل دستمزد/ افزایش یارانه مراقبت از کودکان/ افزایش اعتبار مالیات بر درآمد/ کاهش مالیات بر درآمد، مالیات امنیت اجتماعی و مالیات بر فروش/ بهبود بیمه بیکاری، فراهم‌سازی دوره‌های کارآموزی بهتر و ایجاد خدمات کارپایی موثرتر/ بیمه بیکاری/ کارآموزی/ کارپایی/ کاهش مالیات، انگیزه‌ای برای اشتغال‌زایی شرکت‌ها/ فراهم‌سازی حداقل درآمد تضمین شده/ افزایش یارانه مسکن/ گسترش حمل و نقل عمومی/ مهیاسازی بهداشتی مناسب برای افراد فقیر و در معرض فقر/ ایجاد مدارس دولتی مناسب/ ارائه یارانه دارو به افراد مسن/ نتیجه مثبت‌اندیشانه/ پرسش‌هایی برای بحث و گفتگو

فصل پنجم | ۱۲۱

چگونه می‌توان مسئله «تبعیض نژادی» را حل کرد؟/ به کجا باید رفت؟/ برابری قومی-نژادی چیست؟/ چه راهکارهای دیگری وجود دارد/ پذیرش بیشتر روابط و ازدواج‌های بین نژادی/ ترویج یک اقدام مثبت‌اندیشانه جدید/ ورود بیشتر اقلیت‌ها به طبقات متوسط و بالای جامعه/ اقدامات غیر مستقیم برای حل یا کاهش نابرابری نژادی/ توسعه مدارس ملی با کیفیت مناسب/ ایجاد سیستم مالیاتی/ فراهم‌سازی خدمات اجتماعی بیشتر/ پرسش‌هایی برای بحث و گفتگو

فصل ششم | ۱۳۹

چگونه می‌توان مسئله «نابرابری جنسیتی» را حل کرد؟/ علل تداوم نابرابری درآمد را چه می‌توان کرد؟/ جامعه‌پذیری مشابه‌تر دختران و پسران/ مراقبت از کودکان با کمک‌های دولتی/ به کارگیری بیشتر زنان در ادارات دولتی محلی، ایالتی و ملی/ مدارس دولتی با کیفیت خوب/ اهمیت یافتن بیشتر زنان برای جامعه/ مالیات و برابری جنسیتی/ مراقبت‌های بهداشتی و برابری جنسیتی/ مرخصی زایمان با حقوق و برابری جنسیتی/ خدمات اجتماعی و برابری جنسیتی/ حداقل دستمزد و برابری جنسیتی/ سوء استفاده و برابری جنسیتی/ مردان درباره زنان و برابری جنسیتی چگونه می‌اندیشند/ اصلاح قوانین و برابری جنسیتی/ نتیجه/ پرسش‌هایی برای بحث و گفتگو

فصل هفتم | ۱۵۳

چگونه می‌توان مسئله «آموزش نابرابر» را حل کرد؟/ چه می‌توان کرد؟/ معلمان متخصص/ کوچک کردن اندازه کلاس‌ها/ به روز کردن امکانات و تجهیزات/ مدارس کوچک‌تر و مطمئن‌تر/ موانع داشتن مدارس دولتی خوب/ مالیات برای مدارس/ پیامدهای مثبت/ پرسش‌هایی برای گفتگو

فصل هشتم | ۱۶۳

چگونه می‌توان مسئله «جرم» را حل کرد؟/ چه می‌توان کرد؟/ فرصت‌ها و آموزش همگانی/ فرصت‌ها و مشاغل بیشتر/ مالیات‌ها، مؤسسات، مشاغل و فرصت‌ها/ جرم، بیمه بیکاری، آموزش حرفه‌ای و کارایی/ فرصت‌ها و مهارت‌های حرفه‌ای/ کاهش نابرابری (تبعیض) و ارتقای استاندارد زندگی/ سلامت بیشتر و جرم کمتر/ جرم و ثبت آمار سلاح/ سرمایه‌گذاری در زمینه پیشگیری از جرم/ آموزش مهارت‌ها در زندان‌ها و کارایی/ تأکید بیشتر بر پیشگیری/ سرمایه‌داری و جرم: یک معمای حل‌ناپذیر/ پرسش‌هایی برای بحث و گفتگو

فصل نهم | ۱۷۹

چگونه می‌توان مسئله «مواد مخدر» را حل کرد؟/ ادامه‌دادن سیاست متداول/ مزایا/ مضرات/ قانونی کردن مواد مخدر برای بزرگسالان/ مزایا/ مضرات/ نزدیک‌شدن قدم‌به‌قدم به قانونی کردن مواد مخدر طی زمان/ مزایا/ مضرات/ به‌کجا باید رفت؟/ پرسش‌هایی برای بحث و گفتگو

فصل دهم | ۱۹۷

چگونه می‌توان مسئله «مراقبت‌های بهداشتی» را حل کرد؟/ چرا نمی‌توانیم همانند دیگر جوامع صنعتی از یک سیستم خدمات درمانی ملی برخوردار باشیم؟/ منافع گروهی/ قدرت سیاسی/ ایدئولوژی/ مراقبت ویژه/ نبود دانش/ شرایط اجتماعی که به یک سیستم جدید خدمات درمانی منجر می‌شود/ معیار سیستم نوین مراقبت‌های بهداشتی/ اصول یک سیستم خدمات درمانی جدید به منظور اعمال معیارهای مذکور/ اصل اول: انباشتن و ایجاد مزایده‌های رقابتی/ اصل دوم: ایجاد شرایط اجتماعی به منظور ارتقاء سبک زندگی سالم/ اصل سوم: مالیات بر درآمد پیشرو، برای پرداخت سیستم جدید مراقبت سلامت/ اصل چهارم: یک سیستم سلامتی/ اصل پنجم: مراقبت‌های پزشکی به صورت جغرافیایی پخش شود/ اصل ششم: آموزش همگانی، آموزش رژیم غذایی، پخت و پز سالم و ورزش/ اصل هفتم: آزمایش سیستم جدید مراقبت سلامت در چند

منطقه انتخاب شده/ مزایای سیستم مراقبت‌های بهداشتی ملی/ مشکلات و هزینه‌های سیستم مراقبت‌های بهداشتی ملی/ سیستم مراقبت سلامت ملی در کشورهای دیگر شامل چه چیزهایی می‌شود؟/ آلمان/ کانادا/ بریتانیا/ آینده: چه چیزی اتفاق خواهد افتاد؟/ پرسش‌هایی برای بحث و گفتگو

فصل یازدهم | ۲۲۷

چگونه می‌توان «مسائل خانوادگی» را حل کرد؟/ کاهش نابرابری برای کمک به خانواده‌ها/ کاهش فقر برای کمک به خانواده‌ها/ مشاغل کافی و مشاغل با حقوق مکفی/ ایجاد برابری نژادی قومی برای کمک به خانواده‌ها/ ایجاد برابری جنسیتی برای کمک به خانواده‌ها/ ایجاد شرایط آموزشی مناسب برای تمام دانش‌آموزان به‌منظور کمک به خانواده‌ها/ کاهش جرم برای کمک به خانواده‌ها/ تغییر شیوه برخورد با مواد مخدر، برای کمک به خانواده‌ها/ آموزش به دانش‌آموزان برای کمک به خانواده‌ها/ آموزش به والدین برای کمک به خانواده‌ها/ آنچه برای کمک به خانواده‌ها می‌توان انجام داد/ پرسش‌هایی برای بحث و گفتگو

فصل دوازدهم | ۲۴۱

چگونه می‌توان «مسائل جمعیتی جهان» را حل کرد؟/ مسئله جمعیتی جهان/ رشد جمعیت جهان/ نرخ تولد و نرخ مرگ و میر/ توزیع نابرابر منابع در کشورها و بین کشورها/ توزیع نابرابر در کشورها/ توزیع نابرابر بین کشورها/ چه می‌توان کرد؟/ کاهش نرخ تولد/ افزایش راهکارها برای کنترل موالید/ فراهم‌سازی زمینه‌های آموزشی بیشتر برای زنان/ فراهم کردن امنیت اجتماعی برای افراد مسن کشورهای فقیرتر/ بخشیدن یا کاهش قرض‌ها/ تقسیم مجدد املاک و زمین‌ها/ ما کجا هستیم؟/ پرسش‌هایی برای بحث و گفتگو

فصل سیزدهم | ۲۵۵

چگونه می توان مسئله «زیست محیطی جهان» را حل کرد؟/ عواقب و پیامدها: چه می توان کرد؟/ اتمام منابع طبیعی: چه کار باید کرد؟/ آلودگی: چه می توان کرد؟/ دفع زیاله: چه می توان کرد؟/ نتیجه گیری/ پرسش هایی برای بحث و گفتگو

فصل چهاردهم | ۲۷۵

حل مسائل اجتماعی: نتایج و پیش بینی ها/ تعریف یک وضعیت اجتماعی به عنوان یک مسئله اجتماعی/ مشروعیت/ ارزش ها و منافع/ نبود کنترل روی مسئله اجتماعی/ توجه و منابع/ همیشه برخی ناراضی اند/ سازش و مصالحه/ عادت کردن به تغییرات اجتماعی/ سرمایه داری و مسائل اجتماعی/ محیط زیست، جمعیت و استاندارد زندگی/ ساختن یک جامعه پایدار/ نتیجه گیری/ زندگی همیشه عادلانه نیست/ استفاده از رویکرد جامعه شناختی برای درک شفاف تر/ تغییر بخش هایی از ساختار اجتماعی/ درک ساختار اجتماعی واقعی/ برنامه ای برای ساخت ساختار اجتماعی جدید/ امید به آینده/ پرسش هایی برای بحث و گفتگو

درباره نویسنده

جیمز کرون^۱ دکترای خود را در رشته جامعه‌شناسی از دانشگاه کانزاس^۲ آمریکا دریافت کرده و مدت ۲۵ سال است که در کالج هانور^۳ به تدریس جامعه‌شناسی اشتغال دارد. وی عضو گروه جامعه‌شناسی و انسان‌شناسی این کالج است و آثار متعددی در حوزه مسائل اجتماعی، جامعه‌شناسی ورزش و آموزش و پرورش به چاپ رسانده است.

1. James Crone
2. University of Kansas
3. Hanover College

مقدمه مترجم

با عرض سلام و احترام حضور خوانندگان محترم

«انسان بودن اجتماعی بودن». این جمله کوتاه از «پاکال» به بارزترین شکل ممکن اهمیت زندگی اجتماعی و اجتماعات انسانی را بیان می‌کند. بی تردید همه اجتماعات انسانی از بدو تولد تا به امروز در معرض تنش‌ها، مسائل، معضلات و آسیب‌های اجتماعی بوده‌اند. آنچه بیش از همه می‌توان آن را نقطه آغاز جامعه‌شناسی نامید و از آن به عنوان یک رشته علمی در محافل دانشگاهی یاد کرد، مسائل و معضلات اجتماعی است که پس از قرن ۱۷ و در کشورهای اروپای غربی و پیش از همه فرانسه، اندیشمندان مختلف را بر آن داشت تا به شناخت دلایل اجتماعی چنین وقایعی مبادرت ورزند. عواملی چون انقلاب‌های سیاسی، انقلاب صنعتی و پیدایش سرمایه‌داری، شهرگرایی، دگرگونی‌های مذهبی و... زندگی انسان را دستخوش تغییرات بنیادی کرده بودند؛ این تغییرات در نهایت سبب بروز معضلات فزاینده اجتماعی در جوامع انسانی شد. با افزونی مشکلات و معضلات اجتماعی، راهکارهای گوناگونی که برگرفته از دیدگاه‌ها و رویکردهای خاص محققان و اندیشمندان مختلف بود، ارائه شد. تعریف مسئله اجتماعی همانند بسیاری دیگر از مفاهیم اجتماعی با چالش همراه است به همین دلیل نمی‌توان تعریفی، مطلق، پایدار و فراگیر از آن ارائه کرد. در کتاب حاضر، «جیمز کرون»، که بیش از ۲۵ سال است در کالج هانور به تدریس جامعه‌شناسی اشتغال دارد، از دیدگاه‌های مختلف جامعه‌شناختی، انسان‌شناختی و به‌ویژه با نگاهی تربیتی و آموزشی به ارزیابی ریشه‌ها و مسائل و معضلات اجتماعی از جمله نابرابری‌های اجتماعی، فقر، تبعیض نژادی و... می‌پردازد. وی تلاش می‌کند از طریق راهکارهای آموزشی - تربیتی - بهداشتی موضوعات فوق را ارزیابی و نهایتاً راه حلی ارائه کند. به

نظر می‌رسد مطالعه کتاب حاضر از نظر ساختارشناسی مسائل و آسیب‌های اجتماعی برای دانشجویان رشته‌های علوم اجتماعی و علوم تربیتی همچنین مدیریت‌های اجتماعی مفید باشد.

در پایان از تمام عزیزانی که در مراحل گوناگون یار و یاور بودند از جمله آقای دکتر سروش فتحی و سرکار خانم معصومه مطلق همچنین حامد محمدی که با صبر و حوصله و دقت نظر زحمت بازخوانی و همگامی مطالب را برعهده گرفتند، نهایت امتنان و قدردانی را ابراز می‌داریم.

دکتر مهرداد نوابخش

تهران - زمستان ۱۳۸۹

www.ketab.ir

پیشگفتار

چطور می‌توانیم مسائل اجتماعی‌مان را حل کنیم؟ برای مثال، برای حل مسئله فقر و افزایش بی‌رویه جمعیت چه می‌توان کرد؟ البته در اینکه برای حل بعضی از مسائل اجتماعی مانند فقر، تبعیض قومی و نژادی، وضعیت بهداشتی و سلامت افراد، به راه حل‌هایی دست یافته‌ایم شکی نیست، اما سوال این است که آیا قادر هستیم کارهای بیشتری برای حل بیشتر و بهتر مسائل اجتماعی انجام دهیم یا خیر؟ پاسخ من به این سوال مثبت است. اعتقاد دارم که می‌توانیم اقدامات زیادی در زمینه حل مسائل اجتماعی انجام دهیم، این کتاب نیز حاصل همین اعتقاد است.

در این کتاب به بیان شیوه‌هایی پرداخته‌ام که می‌توان برای از بین بردن یا کاهش وخامت بعضی از مسائل اجتماعی از آنها بهره برد. توجه کنید که من عبارت «توانستن» را به عبارت «باید» ترجیح دادم و در کتاب نیز فقط به این موضوع می‌پردازم که برای حل مسائل اجتماعی «چه می‌توانیم بکنیم» نه اینکه «چه باید بکنیم» چرا که توسل به رویکرد چه باید بکنیم ما را در سطح نظری نگاه می‌دارد و از واقعیت اجتماعی موجود دور می‌کند. من در ارائه راهکارها، امکان عملی شدن و اجرایی شدن راهکارها را مدام مدنظر داشته‌ام. من به عنوان یک جامعه‌شناس، به سوال «چه باید کرد» پاسخ نمی‌دهم، زیرا علم (چه طبیعی و چه اجتماعی) فقط با واقعیت‌ها و آنچه هست سروکار دارد و به توصیف، تبیین و پیش‌بینی می‌پردازد. خواسته من از خوانندگان کتاب اینست که هنگام مطالعه فصل‌های مختلف کتاب و تفکر درباره اقدامات پیشنهادی‌ای که برای حل مسائل اجتماعی «می‌توانیم انجام دهیم» به این موضوع بیندیشند که از نظر شما برای حل این مسائل چه کارهایی می‌توانیم بکنیم.

زمانی که در حال مطالعه فصل اول هستید بارها به شما یادآوری خواهم کرد؛ تلاش برای حل مسائل اجتماعی چه‌اندازه می‌تواند دشوار و چالش برانگیز باشد. در فصل دوم به بحث درباره این چالش‌ها و موانع پیش‌رو خواهم پرداخت. البته قصد من از آگاه کردن شما از این موانع، تیره و ناامیدانه نشان دادن وضعیت موجود نیست، زیرا داشتن رویکرد بدبینانه و ناامیدکننده به جای یک نگاه واقعی و بی‌طرف، ما را از مقصود اصلی مان یعنی حل مسائل اجتماعی، دور می‌کند. بنابراین ما به یک رویکرد واقع‌بینانه و عمل‌گرایانه نیاز داریم که با اتکا به آن بتوانیم با گام‌هایی استوار به سمت ایده‌ها و امکاناتی پیش برویم که به ما نوید حل مسائل اجتماعی مان را می‌دهند.

نکته مهم در این کتاب اینست که در هر فصل، ابتدا به تعریف مسئله اجتماعی مورد نظر پرداخته‌ام، سپس آنرا تبیین کرده‌ام، عوامل به‌وجود آورنده آن را برشمرده‌ام و در پایان، راهکارهای پیشنهادی‌ام را بر اساس اندیشه «چه می‌توانیم بکنیم» ارائه کرده‌ام. در تمامی این مراحل و طبیعتاً در کل کتاب، رویکرد نظری من «نظریه تضاد و تغییرات اجتماعی» بوده است.